

การพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Using the Participatory Creativity to Develop an Educational Television Program to Promote the Philosophy of Sufficiency Economy for Undergraduate Students in Faculty of Informatics, Mahasarakham University

เนติรัฐ วีระนาคินทร์¹

Natirath Weeranakin¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2) เพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (3) เพื่อศึกษาผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 441 คน จำแนกตามระยะการวิจัย ได้แก่ (1) ชั้นศึกษาความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์ ได้แก่ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 338 คน (2) ชั้นพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้แก่ นิสิตที่สมัครใจเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในเพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 11 คน และ (3) ชั้นศึกษาผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้แก่ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัย จำนวน 92 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการรูปแบบรายการสาระละคร ใช้ภาษาราชการและภาษาท้องถิ่นผสมผสานกันในรายการ
2. ผลการการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีผลปรากฏผลดังนี้

¹ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Faculty of Informatics, Mahasarakham University

2.1 กระบวนการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มี 8 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การกำหนดประเด็นปัญหา (2) การวิเคราะห์คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (3) การประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (4) การออกแบบ (5) การสร้างสรรค์ (6) การผลิต (7) การประเมิน และ (8) การเผยแพร่

2.2 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า มีการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์เป็นรูปแบบสาระละคร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาษาราชการและภาษาท้องถิ่น ผสมผสานกันในรายการ มีความยาวรายการประมาณ 10 นาที

2.3 ผลการประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านเทคนิคการผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พบว่า หลังชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มทดลองมีการรับรู้ และความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โทรทัศน์, การรับรู้

Abstract

This study aimed to 1) examine the opinion about the educational television program of the undergraduate students in Faculty of Informatics, Mahasarakham University ; 2) create the participatory content creation-based educational television program on the Philosophy of Sufficiency Economy for the undergraduate students ; 3) investigate the outcome after trying the educational television program with the students. This research was based on the research and development with 3 phases and the sample group of 441 participants that were classified by each phase as follows: 1) 338 undergraduate students in Faculty of Informatics, 2) 11 volunteer students to join the workshop ; and 3) an experimental group of 92 participants. The research tools and activities were: 1) the survey form on the student's preference on the type of the educational television program ; 2) the workshop ; 3) the media quality evaluation form on the educational television program ; and 4) the educational television program on the philosophy of Sufficiency Economy ; 5) Test ; and 6) the participant's satisfaction evaluation form. The data was analyzed to define the percentage, mean score, and standard deviation. The research outcome was found as follows.

1. In term of the student's preference on the type of the educational television program, the sample group needed a type of docudrama with both formal and local languages.

2. According to the educational television program development on the Philosophy of Sufficiency Economy, it was found as follows.

2.1 There were 8 steps of the educational television program development including: 1) defining the problem issue, 2) analysing the target group's characters, 3) need assessment, 4) design, 5) creative, 6) production, 7) evaluation, and 8) distribution.

2.2 After the workshop, it was found that the educational television program was created as a 10 minute docudrama that educates the knowledge on the Philosophy of Sufficiency Economy narrated with both formal and local languages.

2.3 Based on the specialist's evaluation on the educational television program, the content, presentation, and production design were ranked at a high level.

3. After the educational television program was tried with the sample group, they significantly developed a better understanding toward the content and their overall satisfaction was also high.

Keywords: Sufficiency economy, TV, perception

บทนำ

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) การส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สื่อโทรทัศน์ นับเป็นสื่อที่มีความสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมทบทวนทางปัญญาให้กับประชาชนได้อย่างกว้างขวาง โดยนำเสนอประสบการณ์การ

เรียนรู้ที่ถือว่าเป็นครูที่ดีที่สุด โทรทัศน์จึงเพิ่มโอกาสพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน ขยายขอบเขตห้องเรียนและให้ความเสมอภาคแก่ประชาชนทั่วประเทศ นับเป็นหนทางสำคัญที่ช่วยให้ส่งเสริมการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพื่อสนองความต้องการรูปแบบใหม่ของสังคม (พรลีนี ศิริเพิ่มพูล, 2548) แต่ปัญหาที่สำคัญของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาซึ่งขาดการสร้างสรรครายการที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เพื่อประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ผู้เรียนสามารถจินตนาการร่วมกันได้ (Bratteteig, 2010 ; Clapp, 2016)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อส่งเสริมการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. เพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประชากร ได้แก่ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 2,728 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 338 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

การวิจัย ระยะที่ 2 การพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตที่สมัครใจเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 11 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบบันทึกผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. แบบประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดย

การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิจัย ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กลุ่มทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการทดลองการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรคแบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) แบบวัดการรับรู้เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับนิสิตในคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) นำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการวางแผนในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2) ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2.1 ขั้นการเตรียมการก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1.1 การกำหนดผู้ร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 11 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างสรรค์บทโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1.3 การเตรียมทีมงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1.4 การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 ขั้นการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการในการแนะนำทีมงานการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.3 นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 11 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการจัดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม นิสิตร่วมกันกำหนดแก่นของเรื่อง โครงเรื่อง บทโทรทัศน์สมบูรณ์ สตอรี่บอร์ด

2.3 ขั้นการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้กำหนดธีม โครงเรื่อง เรื่องย่อ บทโทรทัศน์สมบูรณ์ สตอรี่บอร์ด โดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม ที่พร้อมจะนำไปผลิตเป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3) นำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

4) นำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อประเมินคุณภาพรายการ

5) ปรับปรุงโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามข้อเสนอผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปทดลองในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1.1 ประชาสัมพันธ์เชิญชวนนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินการให้แก่กลุ่มทดลองที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3 อัปโหลดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการ

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่พัฒนาขึ้น พร้อมแบบวัดการรับรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ แบบประเมินความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการดังนี้

ดำเนินการทดลองใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับกลุ่มทดลองจำนวน 92 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการทดลอง

2.1 ให้กลุ่มทดลอง ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.2 จากนั้นให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดการรับรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ แบบประเมินความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นต่อความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ

2. การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลจากการจัดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาสรุปผล จากนั้นนำผลดังกล่าว ไปใช้ในการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านเทคนิคการผลิต จากนั้นนำผลการประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิจัยระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดการรับรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏผลดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามความต้องการ ส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.54 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 38.46

1.2 กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษารายการสาระละคร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมาคือ รายการเพลงและดนตรี คิดเป็นร้อยละ 16.60 และรายการละคร คิดเป็นร้อยละ 14.50 ตามลำดับ

1.3 กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการใช้ภาษาราชการและภาษาท้องถิ่นผสมผสานกันในรายการ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.40 รองลงมา ใช้ภาษาท้องถิ่นในรายการ คิดเป็นร้อยละ 33.10 และ ภาษาราชการในรายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 กระบวนการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีขั้นตอนดังนี้

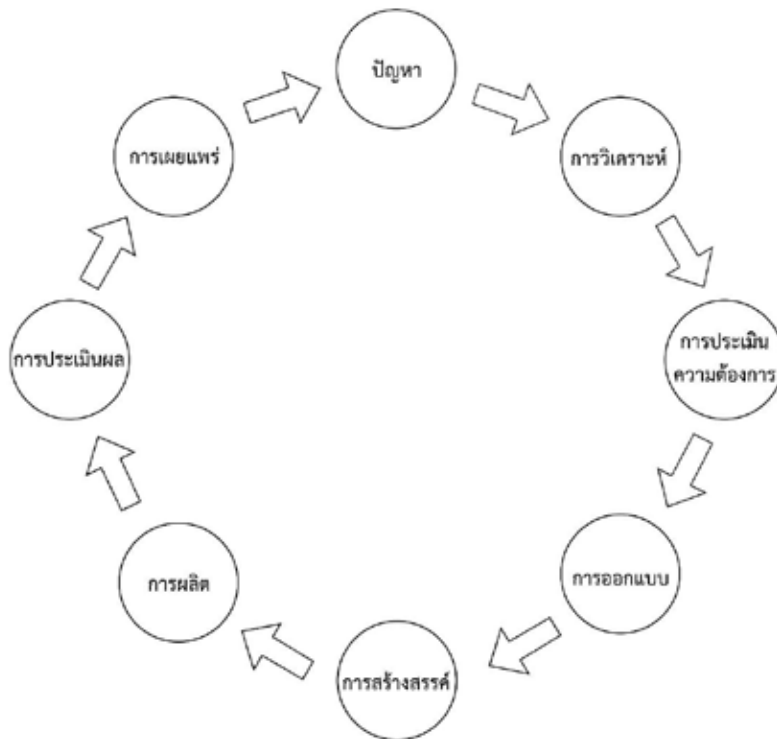
- 1) ขั้นตอนการกำหนดประเด็นปัญหา
- 2) ขั้นตอนการวิเคราะห์คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย
- 3) ขั้นตอนการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 4) ขั้นตอนการออกแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

4.1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายหลัก และ กลุ่มเป้าหมายรอง

- 4.2) กำหนดรูปแบบรายการ
- 4.3) กำหนดชื่อเรื่อง
- 4.4) กำหนดวัตถุประสงค์
- 4.5) กำหนดความยาวของรายการ
- 4.6) กำหนดระยะเวลาในการผลิต
- 4.7) กำหนดแผนปฏิบัติงาน
- 4.8) กำหนดงบประมาณ
- 5) **ขั้นการสร้างสรรค์**
  - 5.1) ขั้นการรวบรวมข้อมูล
  - 5.2) ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหา
  - 5.3) ขั้นการกำหนดแก่นของเรื่อง
  - 5.4) เขียนบทโทรทัศน์
    - 5.4.1) การกำหนด Plot เรื่อง
    - 5.4.2) การเพิ่ม gag and gimmick
    - 5.4.3) การเขียนบทสมบูรณ์
    - 5.4.4) การทำ Storyboard
    - 5.4.5) การเขียนบทถ่ายทำ (Shooting Script)
- 6) **ขั้นการผลิต**
  - 6.1) **ขั้นก่อนการถ่ายทำ (Pre-Production)**
  - 6.2) **ขั้นการถ่ายทำ (Production)**
  - 6.3) **ขั้นหลังการถ่ายทำ (Post-Production)**
- 7) **ขั้นการประเมินรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**
  - 7.1) การประเมินก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Preliminary Evaluation)
  - 7.2) การประเมินระหว่างดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Formative Evaluation)
  - 7.3) การประเมินผลผลิต (Summative Evaluation)
- 8) **ขั้นการเผยแพร่รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา** มีการเผยแพร่รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.2 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏผลดังนี้ นิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศที่สมัครเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 11 คน มีการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์เป็นรูปแบบสาระละคร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาษาราชการและภาษาท้องถิ่น มีความยาวประมาณ 10 นาที

3. ผลการประเมินคุณภาพของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏผลดังนี้ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $S.D=0.52$) ด้านการนำเสนอของรายการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, $S.D=0.97$) และด้านเทคนิค

การผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $S.D=0.96$)

4. ผลการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พบว่า มีนิสิตที่สนใจเข้าร่วมจำนวน 92 คน แบ่งเป็น เพศชายจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 61.96 และเพศหญิงจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.04 จากทดลองมีผลปรากฏดังนี้

4.1 การรับรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มทดลองหลังจากชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, $S.D=0.23$)

4.2 ความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, $S.D=0.40$)

อภิปรายผล

1. ผลกระบวนการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นปัญหา 2) การวิเคราะห์คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย 3) การประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 4) การออกแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา 5) การสร้างสรรค์ 6) การผลิต 7) การประเมินรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา 8) การเผยแพร่รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cilliers และ Timmermans (2014: 413-429) ได้ศึกษาความสำคัญของการวางแผนเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสถานที่สาธารณะ โดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสถานที่ในอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย 1) การจับความสำคัญของการผสมผสานมุมมองของสาธารณชนเข้ากับสถานที่เมื่อพิจารณาการวางแผนเมืองในอนาคต 2) เน้นความสำคัญของกระบวนการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมเพื่อดึงดูดและเพิ่มความตั้งใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การระบุนวัตกรรมสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือวางแผนแบบมีส่วนร่วมที่สามารถใช้เพื่อเพิ่มการวางแผนมีส่วนร่วมภายในองค์กร จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เพื่อสร้างความดึงดูดใจและเพิ่มความตั้งใจในการชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเอง

2. ผลความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ เนื้อหารายการเหมาะสมตรงตามความต้องการ วิธีการเล่าเรื่อง และเนื้อหารายการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dunn และ Mellor (2017: 284-299) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมในการสะท้อนมุมมองของเยาวชนในอังกฤษ เป็นการทำงานร่วมกันและประชาธิปไตยของเยาวชน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเยาวชนจำนวน 6 ถึง 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเชิงลึกใหม่ๆ และกลุ่มตัวอย่างได้สนุกกับกระบวนการ และรู้สึกมีส่วนร่วม มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของพวกเขา สรุปได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม สามารถพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเพื่อการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนต่อไป

2. ควรมีการนำข้อมูลจากการศึกษาและการวิจัย เรื่องรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยใช้การสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการเกษตรในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พรลีนี ศิริเพิ่มพูน. (2548). การบริหารงานสถานีวิทยุโทรทัศนเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และในอนาคต. *วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (ว.ม.)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง*. ค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html.
- Bratteteig, T. (2010). *Spaces for Participatory Creativity. Co-Design Special Issue on Participatory design*. [Cited 2017 April 11] Available from: <http://dis.ifi.uio.no/sites/default/files/co-design-submitted.pdf>.
- Cilliers, E.J. and Timmermans, W. (2014). The importance of creative participatory planning in the public place-making process. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 41: 413-429.
- Clapp, P.E. (2016). *Participatory creativity: Introducing access and equity to the creative classroom*. Routledge.
- Dunn, V. and Mellor, T. (2017). Creative, participatory projects with young people: Reflections over five years. *Research for All*, 1(2): 284-299.